

Mayıs 2024 • Sayı: 209 • 9 TL

Meraklı Minik

Erken Çocukluk Dönemi İçin Aylık Bilim Dergisi

Yaz Ziyaretçisi
Kuşlar Kitapçığı

Arı Kuşu
Maskesi

Rengârenk
Çıkartmalar

Türkiye'nin Renkli
Kuşları Eşleme Kartları

3+ yaş

"Benim manevi mirasım ilim ve aklıdır."

Mustafa Kemal Atatürk

Meraklı Minik

Erken Çocukluk Dönemi İçin Aylık Bilim Dergisi
Yıl: 17 Sayı: 209
Mayıs 2024

İmtiyaz Sahibi

TÜBİTAK Adına Başkan
Prof. Dr. Hasan Mandal

**Genel Yayın Yönetmeni ve
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü**
Ömer Kökçam

Dergiler Müdürü
Kübra Bal Çetinkaya

Yayın Yönetmeni
Kübra Kara

Edîtor
Gülnehal Mert

Yayın Danışma Kurulu
Ömer Kökçam
Fatma Başar
Kübra Bal Çetinkaya
Dr. Öğr. Üyesi Aydan Acar Şahin
Doç. Dr. Banu Bulduk Türkmen
Prof. Dr. Özgül Keleş
Prof. Dr. Elif Nursel Özmert
Yunus Tiryakioğlu

Araştırma ve Yazı Grubu
Fatma Nur Başkal
Merve Yıldırım
Zeynep Betül Kabataş

Redaksiyon
Özlem Özgün

Grafik Tasarım
İlkin Eda TONUÇ
Fulya Aktüre

Çizer
Pınar Büyükgöral
Mert Oskeroğlu

Mali Yönetmen
Adem Polat

Mali ve İdari Hizmetler
M. Furkan Aktaş

İletişim Bilgileri
TÜBİTAK Meraklı Minik Dergisi
Remzi Oğuz Anık Mahallesi
Tunus Caddesi No: 80 06540
Çankaya ANKARA
e-posta: merakli.minik@tubitak.gov.tr
İnternet: merakliminik.tubitak.gov.tr

Abone İlişkileri

<https://yayinlar.tubitak.gov.tr/abone@tubitak.gov.tr>

ISSN 977-1307-1998
Fiyatı 9 TL

Baskı
Başak Matbaacılık Tan. Hiz. İth. İhr. A.Ş.
www.basakmatbaa.com
Tel (312) 397 16 17

Baskı Tarihi
17.04.2024

Dağıtım
Turkuvaz Dağıtım Pazarlama A.Ş.
<http://www.tdp.com.tr>

Her ayın 1'inde çıkar.

Sevgili Çocuklar,

Ülkemizde hava sıcaklığı yavaş yavaş artıyor. Dünyanın çok soğuk ya da çok sıcak yerlerindeki bazı kuşlar, havanın daha ılıman olduğu yerlere göç etmeye başladı bile. Elbette ülkemize de göç eden pek çok farklı kuş var. Örneğin arı kuşları!

Dergimizin yeni sayısının temasını oluşturan arı kuşları, rengârenk tüyleriyle hemen dikkatinizi çekebilir. Arı kuşlarını ilkbahar, yaz ve sonbahar ayları boyunca sulak alanların çevrelerinde siz de görebilirsiniz. Onlarla ilgili pek çok bilgiyi de bu sayımızdan edinebilirsiniz. Ayrıca tıpkı arı kuşları gibi ülkemizde görebileceğiniz başka göçmen kuşlara da değindik. Göçmen kuşların yanı sıra sizler için kuşların tüyleri ve gagalarıyla ilgili yazılar da hazırladık. Kuşların, tüylerini farklı amaçlarla nasıl kullandıklarını ve birbirinden ilginç gagalarıyla nasıl beslendiklerini keyifle keşfedeceğinizi düşünüyoruz.

Bu sayımızın eklerinin arasında rengârenk bir arı kuşu maskesi var. Ailenizle birlikte maskenizi hazırlayıp eğlenerek oyun oynayabilirsiniz. Kartlarımızdaysa yine ülkemizde görebileceğiniz, renkleriyle oldukça dikkat çeken tam dokuz kuş yer alıyor. Bu kuşları tüyleriyle eşlemeye çalışarak hoşça zaman geçirebilirsiniz. Bir diğer ekimizse Yaz Ziyaretçisi Kuşlar Kitapçığı. Bu kitapçıktan ilkbahar ve yaz ayları boyunca ülkemizin farklı yerlerinde karşılaşabileceğiniz kuşlarla ilgili pek çok bilgi edinebilirsiniz. Ayrıca her kuş için sayfada yer alan karekodu akıllı telefon ya da tabletinizden okutarak o kuşun sesini de dinleyebilirsiniz.

Hepinizi sevgiyle kucaklıyoruz.

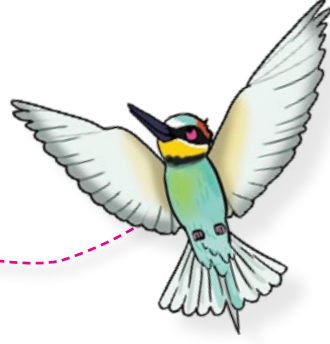
Kübra Kara

Dergimize abone olmak, yeni ve eski sayılarımızı satın almak için yayinlar.tubitak.gov.tr adresini ziyaret edebilirsiniz.

İçindekiler

- 2 Arı Kuşları Yuvalarını Yapıyor
- 6 Aramızda Yabancılar Var
- 7 Arı Kuşlarıyla Bulmaca
- 8 Merhaba Arı Kuşu!
- 11 Eksik Resimleri Tamamla
- 12 Kuşlar Neden Göç Eder?
- 14 Aras Nehri Kuş Cenneti'nde Kuş Gözlemi
- 16 Kuş Tüyleri Hakkında...
- 18 Rengârenk Tüyler
- 20 Şu Gagalara Bak!
- 22 Çeşit Çeşit Gagalar...
- 24 Şimdi Hareket Zamanı
- 26 Çok Merak Ediyorum
- 28 Haydi Mutfağa
- 30 Küçük Eller İşbaşında
- 32 Kitap... Oyun... Öneri...

Arı Kuşları Yuvalarını Yapıyor

Arı kuşları, uzun ve zorlu bir göç yolculuğunun ardından yazı geçirecekleri bölgeye vardı. Biraz dinlenmek için bir dala tündüler.

Yorucu bir yolculuktu!

Herkes burada mı?

Biraz sessiz olun da dinleneyim!

Toprak duvarları, gagaları ve ayaklarıyla oymaya başladılar. Minik minik delikler açtılar. Bu açtıkları delikler onların yuvaları olacaktı. Tabii bu hiç de kolay olmadı.

Günlerdir gagamla toprak oymaktan yoruldum.

Biraz daha sabredin arkadaşlar.

Merak etmeyin, sonunda çok güvenli yuvalarımız olacak.

Benim karnım çok acıktı! Haydi, yemek yiyelim.

Acıkan arı kuşları, avlanmak için yakınlarında bulunan sulak alana doğru uçmaya başladı.

Kimisi kelebek,

... kimisi ağustos böceği,

... kimisi de arı yakalayarak beslendi.

Ohh be! Benim
karnım doydu
arkadaşlar.

Ben de çok
yemişim.

Haydi, işimize
geri dönelim.

Arı kuşları günlerce yuvalarını kazmaya devam etti.

5. gün

10. gün

15. gün

Sonunda yuvaları hazırды. Bu kuşlar hep birlikte yaşamayı çok severdi. Birbirlerinden ayrılmak istemezlerdi. Bu yüzden şimdi hepsi birer komşu olmuşlardı.

20. gün

Kaç arı kuşu görüyorsun?

Aramızda Yabancılar Var!

Burada bir sürü arı kuşu görüyorsun ama o da ne?
Aralarında üç yabancı kuş var. Onları bulup gösterir misin?

Yemek yiyen
beş arı kuşunu da
bulabilir misin?

Arı Kuşlarıyla Bulmaca

Aşağıda duruşları birbirinden farklı dört arı kuşunun bulunduğu bir bulmaca var. Bulmacayı çözmek için dergimizin ekinde verdiğimiz çıkartmaları boş yerlere yapıştırman gerekiyor. Bunu yaparken dikkat etmen gereken kurallar şöyle:

1. Her satırda her arı kuşundan sadece bir tane olsun.
2. Her sütunda her arı kuşundan sadece bir tane olsun.

Merhaba Arı Kuşu!

Arı kuşunu daha yakından tanımaya ne dersin? Kızıl-kahve, mavi, yeşil, sarı ve siyah renklerdeki tüyleriyle arı kuşunu tanımak öyle kolay ki... Üstelik ülkemizin hemen her bölgesinde görülebilir!

Arı kuşu, kışın Afrika'da yaşar. İlkbahardaysa Afrika'nın aşırı kurak yazından korunmak ve üremek için daha serin yerlere göç eder. İşte bu yerlerden birisi de bizim ülkemizdir.

Arı kuşu, çoğunlukla böceklerle beslenir. En sevdiğiyse adından da anlaşılabilceği gibi arılardır. Uçan bir böcek gördüğünde tünediği yerden bir ok gibi fırlayıp böceği havada yakalar.

Arı kuşu, böcekleri daha kolay bulabileceği sulak alanlarda yaşar. Yer altına ya da toprak tepelere tüneller açarak yuva yapar.

Bu fotoğrafta neden bu kadar çok yuva var, biliyor musun? Çünkü bu kuşlar koloni hâlinde yaşar. Yani çok sayıda arı kuşu bir aradadır.

Bir arı kuşu yuvasının içi böyle görünür. Bu fotoğrafta anne arı kuşu, uçmayı henüz öğrenmemiş genç yavrusunu besliyor.

Toprak yuvalarının içinde arı kuşu çok çabuk kirlenir. Bu nedenle sık sık temizlenmesi gerekir. Nasıl mı? İşte böyle...

blackwink / Alamy

Giovanni Giuseppe Bellam / Alamy

Yavru demişken bir arı kuşu tek seferde 10 kadar yumurtlayabilir. Anne ve baba arı kuşu yavrulara birlikte bakar. Hatta kolonideki diğer kuşlar da yavruların bakımına yardım eder.

Bu yavru yumurtadan çıkalı sadece birkaç gün olmuş.

Yaz sonuna doğru yavrular kendi başlarına beslenebilecek kadar büyür. O zaman arı kuşları, kışın daha ılık geçtiği Afrika'ya göç eder.

Bu aralar çevrene daha dikkatli bak. Belki sen de arı kuşlarını görebilirsin!

Eksik Resimleri Tamamla

Biliyor musun, arı kuşunun dünyanın çeşitli yerlerinde yaşayan onlarca farklı türü var. Biz de senin için bu türlerden bazılarını görebileceğin bir bulmaca hazırladık. Bu resimler hep aynı şekilde sıralanıyor ama bazıları eksik. Eksik resimleri dergimizin ekindeki çıkartmaların arasından bulup doğru yerlere yapıştırabilir misin?

Kara arı kuşu

Güneyli yakut
renkli arı kuşu

Yeşil arı kuşu

Mavi boğazlı
arı kuşu

Kuşlar Neden Göç Eder?

Göçmen kuşlar yılın belirli zamanlarında yaşadıkları yerden ayrılıp başka bir yere uçar. Bir süre gittikleri yerde kalır sonra geri dönerler. İşte bu yolculuklara "göç" denir. Bazı kuşlar göçleri sırasında binlerce kilometre yol gider.

Albazil / Alamy

Dağ
ispinozu

Albazil / Alamy

Kuşların göç etme nedenlerinden biri besin bulmak. Örneğin dağ ispinozları, yaşadığı soğuk bölgelerde kışın böcek, tohum ve meyve gibi besinler azaldığı için daha sıcak yerlere göç eder. Bu yerlerden biri de ülkemizdir.

Nature Photographers Ltd / Alamy

Uzunbacak

AGAMI Photo Agency / Alamy

neil bowman / iStock

Kuş göçlerinin bir diğer nedeniyse zorlu mevsim koşullarıdır. Bazı kuşlar kışın aşırı soğuklardan, bazı kuşlarsa yazın aşırı sıcaklardan korunmak için göç eder. Örneğin karabaş patkalar, kışın yaşadıkları yerde buz tutan sulak alanlardan ayrılıp ülkemize gelir.

Karabaş patka

Hanjo Hellmann / Alamy

Gillian Pullinger / Alamy

Birçok kuş, yumurtlayacağı ve yavrularını büyüteceği uygun yuva alanları bulmak için göç eder. Örneğin uzunbacakların yuva yapmak için tercih ettiği yerlerden biri de ülkemizdeki sulak alanlardır. Bunun için ilkbaharda ülkemize gelirler.

Aras Nehri Kuş Cenneti'nde Kuş Gözlemi

Burası Iğdır'da bulunan Aras Nehri Kuş Cenneti. Bazı kuşlar yıl boyunca burada yaşıyor. Bazı kuşlara yalnızca yazın ya da yalnızca kışın burada. Bu iki sayfadaki büyük resimlerde bir araştırmacıyı kışın ve yazın aynı yerde kuş gözlemi yaparken görüyorsun. Haydi aşağıdaki küçük resimlerde gördüğün kuşları büyük resimlerde bul. Sonra da hangilerinin kışın, hangilerinin yazın ve hangilerinin hem kışın hem yazın burada yaşadığını söyle.

Küçük akbalıkcıl

Büyük su çulluğu

Dere kuşu

Küçük batağan

Sakar meke

Poyraz kuşu

Yalıçapkını

Çamurcun

Arı kuşu

Kuş Tüyleri Hakkında...

Kuşların vücudu bunun gibi tüylerle kaplıdır. Tüyler; uçmak, saklanmak, vücut sıcaklığını artırmak ve eşlerini etkilemek gibi çeşitli işlerde kuşlara yardımcı olur. Tabii sadece bu kadar değil. Bu yazımızdaki kuşlar tüylerini çok başka amaçlarla kullanıyor. Neler yapıyorlar bakalım.

Sen hiç kuş tüyü gördün mü?

Tepeli ağaçkakan

İşte bir tepeli ağaçkakan. Kuyruk tüylerini tutunduğu ağaca nasıl da yaslamış, fark ettin mi? Ağaçkakanların kuyruk tüyleri çok serttir. Bu kuşlar, ağaç gövdelerine tutunurken ya da tırmanırken sert kuyruk tüylerinden destek alır.

Burada gördüğün kuş, bir kahverengi bağırtlak. Bak, karın tüylerini suya batırmış bekliyor. Neden mi? Çünkü bu kuşun karın tüyleri tıpkı bir sünger gibi suyu emer. Bu sayede, çok uzaktaki yuvasında onu bekleyen yavrularına su taşıyabilir.

**Kahverengi
bağırtlak**

Kim Marriott / Alamy

Çoğu kuşun kanatları uçarken ses çıkarır. Bazılarıysa, örneğin peçeli baykuşlar, uçarken çok sessizdir. Çünkü bu kuşların kanat tüyleri sesi engelleyen özel bir şekle ve dizilişe sahiptir.

wing / iStock

Peçeli baykuş

Henk Bogard / iStock

Ördek gibi su kuşlarının tüyleri çok katmanlıdır. Ayrıca bu kuşlar vücutlarından salgılanan yağı gagalarını kullanarak tüylerinin üzerine yayar. Bu tüyler su geçirmez özelliktedir. Böylece ördekler suda uzun süre üşümeden yüzebilir, sudan çıkınca da hızla kurur.

Ördek

Zocha_K / iStock

Kar tavuğu

AndreAnita / iStock

Kar tavuğunun ayakları tüylerle kaplıdır. Tıpkı kar botu giymiş gibi... Tüyleri sayesinde ayak tabanı daha geniş bir alan kaplar. Böylece karların üzerinde batmadan yürüyebilir.

Rengarenk Tüyler

Dünyada milyonlarca kuş var. Bu kuşların tüyleri birbirinden farklı renklerde, büyüklüklerde, desenlerde ve şekillerde. İşte çeşit çeşit, renk renk, desen desen tüyler! Önce resimleri incele, sonra da soruları yanıtlamaya çalış.

İnce ve uzun kanat tüylerine kanat teleği denir. Kanat telekleri kuşların uçmasına yardım eder. Burada 1 yeşil ve 1 kahverengi kanat teleği var. Onları bulabilir misin?

Kuyruk telekleri de ince ve uzundur. Kuyruk telekleri kuşların uçarken dengede kalmasına yardım eder. Burada 1 turuncu ve kahverengi, 1 lacivert kuyruk teleği var. Onları bulabilir misin?

Hav tüyü adı verilen tüylerse kuşların vücut sıcaklıklarını korumaya yarar. Hav tüyleri genellikle beyaz, saçaklı ve kısadır. Burada kaç hav tüyü görüyorsun?

Bazı tüyler kuşların yaşadığı çevreye uygun renklerde ve desenlerdedir. Böyle tüyler kuşların gizlenmesine yardımcı olur. Burada desenli kaç tüy görüyorsun?

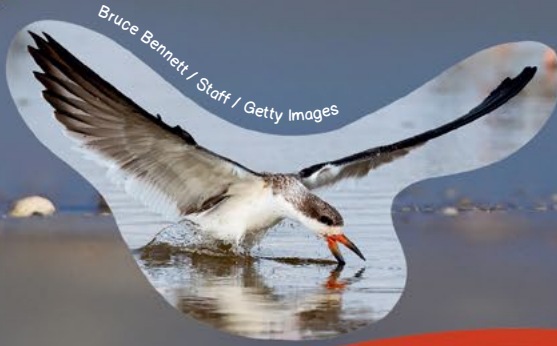
Kaç mavi tüy var?
Kaç kırmızı tüy var?

Birbirinin aynısı olan
2 tüyü bulabilir misin?

ŞU GAGALARA BAK!

Kara makasgaga adındaki bu kuşun alt gagası, üst gagasına göre uzundur.

Bruce Bennett / Staff / Getty Images

Hiç kuşların gagasına dikkatle baktın mı? Uzun, kısa, kıvrık, düz, büyük, küçük...

Peki farklı gagalara sahip olmalarının beslenme şekilleriyle ilgili olduğunu biliyor musun? Haydi gel, kuşlar beslenirken gagalarını nasıl kullanıyormuş, birlikte keşfedelim.

Beslenmek istediğinde uzun alt gagasını suya batırır ve bu şekilde suyun hemen üstünde uçar. Bir balığa değer değmez de hızlıca gagasını kapatarak onu yakalar.

Yeşil hermit uzun, ince ve kıvrık gagasıyla çiçeklerin içindeki bal özüne kolayca ulaşır. Bazen küçük böcekler ve örümceklerle de beslenir. Kıvrık gagası avlarını yakalamaya yardımcı olur.

David Cantille / Alamy

Çaprazgaga adını, kapattığında çapraz şekilde duran gagasından alır. Çam, köknar gibi ağaçların kozalaklarında bulunan tohumlarla beslenir. Bu tohumlara ulaşabilmek için önce çapraz gagasıyla kozalağın pullarını ayırır. Sonra da diliyle pulların altındaki tohumları alır.

Eirik Grønningstøer / Alamy

Flamingonun gagası büyük ve kıvrıktır. Açıktağında başını suyun içine daldırıp iki yana hareket ettirir.

Arterra / Getty Images

Bu şekilde, içinde minik su canlıları da bulunan çamur ve suyu gagasının içine alır. Gagasındaki çamur ve suyu süzdükten sonra geriye kalan minik su canlılarını yutar.

Leamus / iStock

Kılıç gagalı sinek kuşu
hangisi olabilir?

Çeşit Çeşit Gagalar...

Kaşıkçı hangisi olabilir?

Kelaynağın ince, uzun ve aşağı kıvrık
bir gagası var. Onu gösterebilir misin?

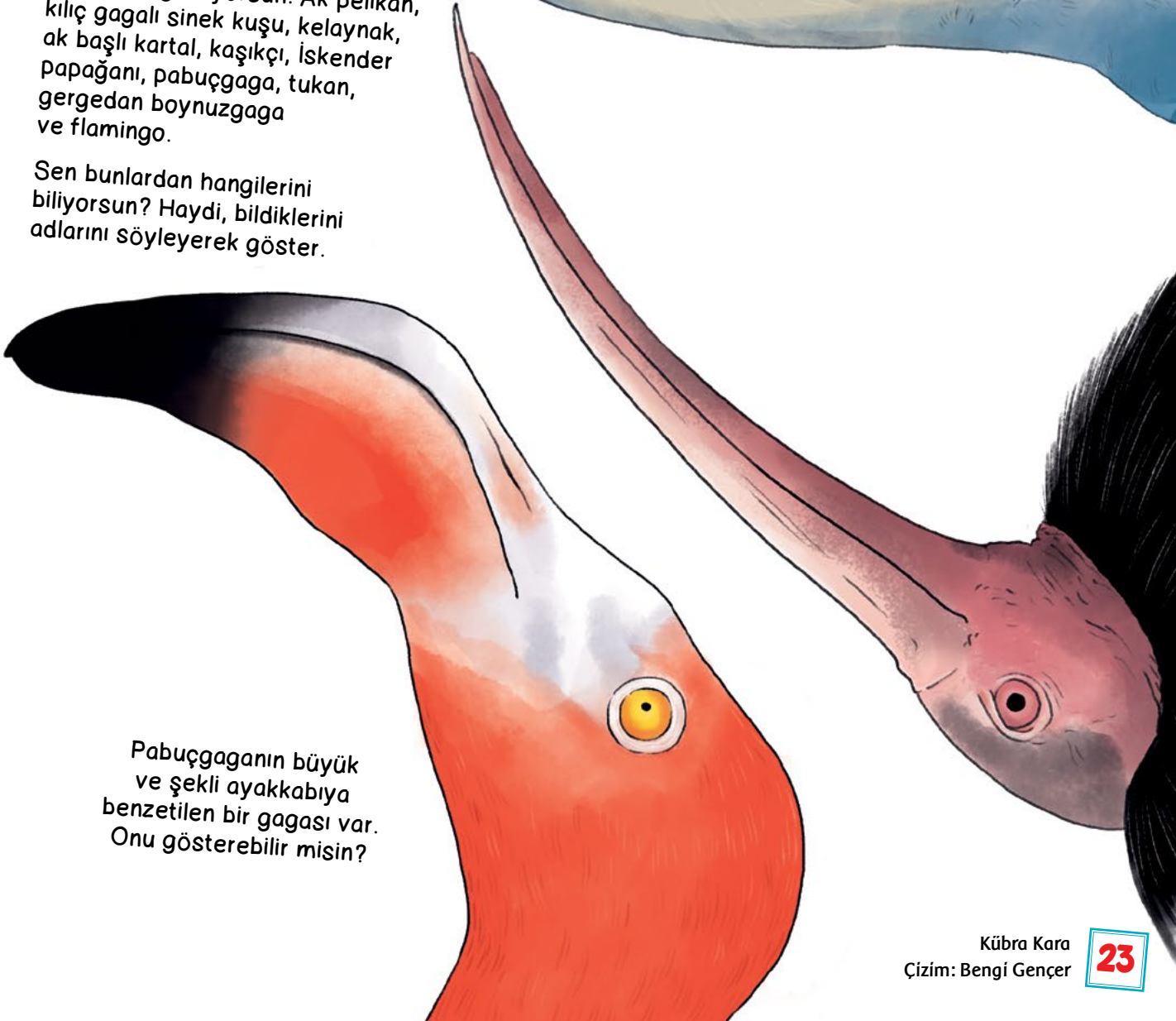

Gergedan boynuzgaga
hangisi olabilir?

Bu sayfalarda farklı kuş türlerinin
gagalarını görüyorsun. Ak pelikan,
kılıç gagalı sinek kuşu, kelaynak,
ak başlı kartal, kaşıkçı, İskender
papağanı, pabuçgaga, tukan,
gergedan boynuzgaga
ve flamingo.

Sen bunlardan hangilerini
biliyorsun? Haydi, bildiklerini
adlarını söyleyerek göster.

Pabuçgaganın büyük
ve şekli ayakkabıya
benzetilen bir gagası var.
Onu gösterebilir misin?

Şimdi Hareket Zamanı!

Artık biliyorsun, arı kuşları sürüler hâlinde yaşamayı sever. Diğer aile üyeleri ve arkadaşlarıyla birlikte hareket ederler. Biz de bu fikirden yola çıkarak bir "arkadaşlık dansı" hazırladık. Bu dansı bir müzik eşliğinde arkadaşlarınla beraber yapabilirsin.

Karşılıklı duralım.
Bir oraya adım atalım bir buraya,
Dönelim çevremizde sonra.

Alkış yapalım.
Bir oraya doğru, bir buraya,
Dönelim çevremizde sonra.

Parmak şıklatalım.
Bir oraya doğru, bir buraya,
Dönelim çevremizde sonra.

Ayakları vuralım.
Bir oraya doğru, bir buraya,
Dönelim çevremizde sonra.

Kol kola girelim.
Bir o tarafa dönelim, bir bu tarafa.
Dönelim çevremizde sonra.

Haydi, şimdi istediğin gibi dans et!

Çok Merak Ediyorum

Bütün göçmen kuşlar sürü hâlinde mi göç eder
yoksa tek tek göç eden türler de var mıdır?

Alya Genç - 6 yaş - Sakarya
Ertuğrul Kağan Akdeniz - 8 yaş - Ankara
Hafsa Okuducu - 4,5 yaş - İstanbul

Birçok kuş türü genellikle sürüler hâlinde göç eder. Sürülerdeki kuşlar, birlikte hareket ederek uzun ve yorucu göç yolculukları sırasında daha az enerji harcar. Genç kuşlara yön bulma konusunda rehberlik ederler. Ayrıca hep birlikteken daha güvende olurlar. Bununla birlikte tek başına ya da küçük gruplar hâlinde göç eden kuşlar da vardır. Örneğin, yırtıcı kuşlardan bazıları göç ederken beslenmek için avlanmak zorundadır. Bu kuşlar, avlarını bir başka yırtıcı kuşa kaptırmamak için genellikle yalnız yolculuk yapar. Göçmen sinek kuşları gibi çok küçük bazı kuşlara tek başına uçarken avcı kuşlardan daha kolay gizlenebilir. Ayrıca bazı göçmen kuşların genç üyeleri, yeni bölgeler keşfetmek ya da uygun üreme alanları bulmak için kendi başlarına maceraya atılabilir. Sonuç olarak hem sürü hâlinde hem de tek başına göç eden kuşların olduğunu söyleyebiliriz.

Sorularınızı bekliyoruz!

Asya kıtasında yaşayan hayvanlarla ilgili merak ettiklerinizi 5 Haziran'a kadar bize gönderin. Sorularınızdan birini ya da birkaçını Temmuz 2024 sayımızda yanıtlayalım. Adınızı, soyadınızı, yaşınızı ve yaşadığınız ili yazmayı unutmayın.

e-posta: merakli.minik@tubitak.gov.tr

İnternet: merakliminik.tubitak.gov.tr/form/cok-merak-ediyorum

Karekodu akıllı telefon ya da tabletinizden okutarak Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (KVKK) Aydınlatma Metni'ni görüntüleyiniz.

"Çok Merak Ediyorum" köşemizde yayımlanması için soru gönderen okuyucularımız, KVKK Aydınlatma Metni'ni okuyup kabul etmiş sayılırlar.

Gülñihal Mert
Fotoğraf: blickwinkel / Alamy

Haydi Mutfağa

Kuş Yuvası

Malzemeler

- 2 yemek kaşığı lor peyniri
- 1 tatlı kaşığı çörek otu
- 1 yemek kaşığı zeytinyağı
- 1 havuç
- Birkaç marul yaprağı

Bu etkinlik
bir yetişkinle
birlikte
yapılmalıdır.

Önce ellerinizi sabun ve suyla yıkayın. Sonra sebzeleri yıkayıp havucun kabuğunu soyun. Havucu rendeleyin. Rendelenmiş havucu geniş bir tabağa alarak yuva şekli verin. Çevresine marul yapraklarını dizin. Lor peynirini, çörek otunu ve zeytinyağını karıştırın. Karışımdan küçük parçalar alıp elinizde yuvarlayın ve yumurta şekli verin. Çörek otlu ve lorlu topları yuvanın içine koyun. Afiyet olsun.

Küçük Eller İşbaşında

Mart 2024 sayımızda göçmen bir kuşun kostümünü yapmanızı istemiştik. İşte kostümlerinizi çektiğiniz fotoğraflarınız. Burada yer veremediğimiz fotoğraflarınızı da internet sitemizde görebilirsiniz. İnternet sitemizin adresi: merakliminik.tubitak.gov.tr

Almila Asya Köksal
5 yaş - Kayseri

Doğa Sarıkaya
3 yaş - İzmir

Havin Cengiz
6 yaş - Diyarbakır

Kazım Yurdalan İlkokulu - A Sınıfı
7 yaş - Erzurum

Göktürk Kutay Ağdak
5 yaş - Düzce

Alperen Osman Üçok
3 yaş - Siirt

Duru Karaçam
4 yaş - Ankara

Toprak Söyler
5 yaş - İstanbul

Nevşehir Merkez 23 Nisan Anaokulu
4 yaş - Nevşehir

Mini Akademi Kreşi
5 yaş - Sakarya

Öykü Şarılı
4 yaş - Hakkâri

Ege Boztürk
6 yaş - Edirne

Havvagül Sütöğlu
4 yaş - Bursa

Gökçe Sare Aybaş
6 yaş - Şırnak

Ege Yıldırım
4 Yaş - Antalya

Asya Tandoğan
4 yaş - Trabzon

Zeynep Tuana Evren
4 yaş - Muğla

Emir Ömer Demirağ
5 yaş - Kocaeli

Ömer Ediz Uludağ
4 yaş - Sivas

Zeynep Azra Bilgin
3 yaş - Yozgat

Kerem Karacan
4 yaş - Konya

Bir Duyurumuz Var!

Küçük Eller İşbaşında köşesi için fotoğraflarınızı artık internet sayfamız (<https://merakliminik.tubitak.gov.tr/form/sen-de-gonder>) üzerinden bize ulaştırmanızı istiyoruz. Temmuz 2024 sayımız itibarıyla e-posta üzerinden gönderilen fotoğraflar dikkate alınmayacaktır.

Temmuz 2024 sayımız için atık malzemelerle Asya kıtasında yaşayan bir hayvanın ya da hayvanların kuklalarını yapmanızı istiyoruz. Kuklalarınızla çeğtireceğiniz bir fotoğrafınızı, adınızı, soyadınızı, yaşıınızı ve yaşadığınız ili yazarak bize gönderin. Bunun için 5 Haziran'a kadar süreniz var.

İnternet adresimiz:

merakliminik.tubitak.gov.tr/form/sen-de-gonder

Karekodu akıllı telefon ya da tabletinizden okutarak KVKK Aydınlatma Metni'ni görüntüleyiniz:

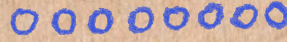

Küçük Eller İşbaşında köşemizde yayımlanması için fotoğraf gönderen okuyucularımız, KVKK Aydınlatma Metni'ni okuyup kabul etmiş sayılırlar.

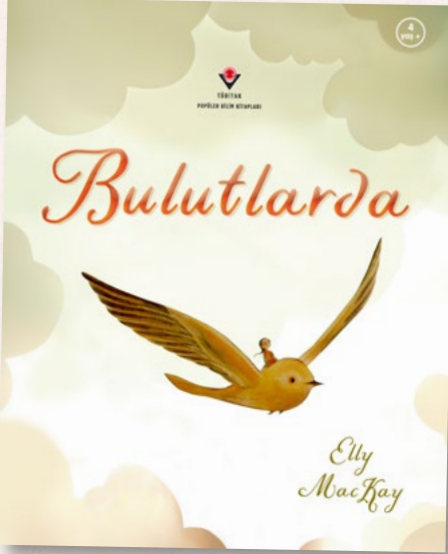
Kitap...
Oyun...
Öneri...

Bu ay sizlere, TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları'ndan çıkan bir kitabı, bir de gözlem kartlarını tanıtmak istiyoruz.

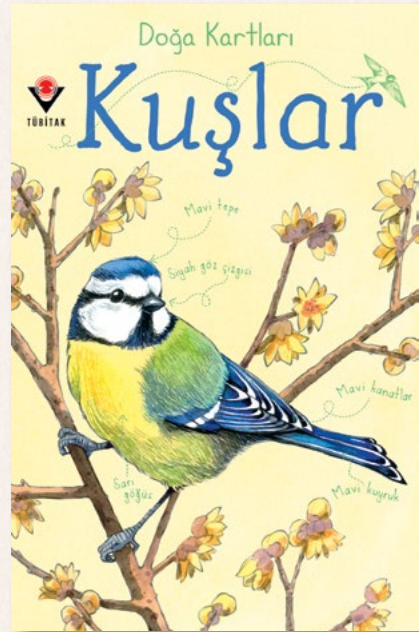
Gökyüzünde Bir Maceraya Hazır mısınız?

Kitabımızın adı *Bulutlarda*. Kitapta, yağmurlu bir günde evde kapanıp kalan küçük bir kızın, bir kuşun sırtında gökyüzünü keşfe çıkması anlatılıyor. Keşif boyunca küçük kızın sorduğu sorular bizi de doğa hakkında düşünmeye ve hayal etmeye zorluyor. Kuşlar ne kadar yükseğe çıkabilir? Bulutlar neden bu kadar uzakta? Bulutlar yağmuru nasıl taşır? Başka gezegenlerde de bulut var mı?.. Küçük kızın sorduğu tüm bu soruların yanıtlarıysa kitabın en sonunda yer alıyor. Bizi bir masaldaymışız gibi gökyüzünde gezdiren bu kitabı, Elly MacKay yazıp resimledi ve Şermin Korkusuz Aslan Türkçeye çevirdi.

Peki Kuşları Gözlemlemeye Var mısınız?

Size tanıtmak istediğimiz kartlarımızısa *Doğa Kartları* serisinden *Kuşlar*. Bu kartlarda çevrenizde sıklıkla karşılaşılabileceğiniz tam 30 farklı kuş tanıtılıyor. Her kartın ön yüzünde bir kuşun ayırt edici tüm fiziksel özelliklerini keşfedebileceğiniz çizimler ve açıklamalar yer alıyor. Kartların arka yüzündeysen bahsedilen kuşu nerelerde görebileceğiniz, sesinin neye benzediği, nelerle beslendiği gibi çeşitli bilgiler bulunuyor. Tüm bu çizimler ve bilgiler sayesinde çevrenizde gördüğünüz kuşların hangileri olduğunu anlamanız oldukça kolaylaşacak. Doğaya çıktığınız her an yanınızda taşımak isteyeceğiniz bu kartları, Emily Bone hazırladı ve Bahtiyar Kurt Türkçeye çevirdi.

Kitabı ve kartları satın almak isterseniz web sitemizi inceleyebilirsiniz:
yayinlar.tubitak.gov.tr

Arı Kuşu Maskesi'nin Hazırlanışı

1 numaralı kartondaki parçayı kartondan ayırın. Parçadaki kesikli alanları parmağınızla iterek çıkarın. Pembe kulakçıklara yapıştırıcı sürün ve karşılıklarına denk gelen kenarın arka yüzündeki aynı renkli alanlara yapıştırın.

2 numaralı kartondaki parçaları kartondan ayırın. Uzun parçaların birindeki kesikleri parmağınızla iterek açın. Bu parçalardaki damla işaretli kulakçıklara yapıştırıcı sürün ve önceden hazırladığınız parçanın arka yüzündeki aynı renkli alanlara yapıştırın. Arı kuşunun gagasını oluşturacak parçayı tüm kat yerlerinden arkaya katlayın. Beyaz kulakçıklara yapıştırıcı sürün ve bu kulakçıkları karşılıklarına denk gelen kenarların arka yüzündeki aynı renkli alanlara yapıştırın. Parçadaki damla işaretli mavi kulakçıklara yapıştırıcı sürün. Bu kulakçıkları önceden hazırladığınız parçadaki aynı renkli alanlara yapıştırarak arı kuşunun gagasını tamamlayın.

2 numaralı kartondan ayırdığınız tüyleri maskenize istediğiniz gibi yapıştırarak maskenizi süsleyin. Maskenizin uzunluğunu çocuğunuzun baş çevresine göre ayarlamak için ok şeklindeki ucu, denk gelen kesikten geçirin. İşte arı kuşu maskeniz hazır!

Kübra Kara
Çizim: Pınar Büyükgöral

Türkiye'nin Renkli Kuşları Eşleme Kartları

Bu sayımızda hazırladığımız kartların dokuzunda, ülkemizde yaşayan kuşlardan bazılarının resimleri var. Diğer dokuz karttaysa bu kuşların tüyleri çok yakından görülüyor. Bu kartlarla bir eşleme oyunu oynayabilirsiniz. Oyunu oynamak için önce kartları birbirinden ayırıp karıştırın. Fotoğraflı yüzleri alta gelecek şekilde yere dizin. Sonra kartları ikiye ikiye açın. Kuşlarla tüylerini birbirleriyle eşlemeye çalışın. Açtığınız iki kart birbirinin eşiyse onları kenara ayırın. Açtığınız iki kart birbirinin eşi değilse bu kartları ters çevirip başka iki kart açın. Dilerseniz bu oyunu iki ya da daha fazla oyuncuyla, kartları sırayla açarak da oynayabilirsiniz. Oyunu biraz kolaylaştırmak isterseniz kartların tümünü resimli yüzleri yukarı gelecek şekilde ortaya dizin. Birbirinin eşi olan kartları bu şekilde bulmaya çalışın.

Gülnihal Mert
Çizim: Ayşe İnan

Sen de mi ilkbaharda
Türkiye'ye geliyorsun?

Evet burayı
çok seviyorum.

Yaz Ziyaretçisi Kuşlar Kitapçığı

Bu kitapçığın sahibi

Meltem Yenal
Çizim: Pınar Büyükgöral

**Meraklı
Minik**

Bu kitapçıkta tam 12 farklı kuşa yer verdik. Hepsi de tıpkı arı kuşları gibi ilkbahar ve yaz aylarında ÷lkemize geliyor. Eğer senin yaşadığın yerde uçuyor, yuva yapıyor ya da geziniyorlarsa bunlardan bazılarını çok kolay fark edersin. Örneğin leylekler, o kadar büyükler ki onları hemen görebilirsin.

Bazılarını görmense zor olabilir. Çünkü ya küçükler ya da çok iyi gizleniyorlar ama kıpırdamadan, dikkatle ve sabırla beklemek bu konuda çok işe yarar. Sana bir sır verelim mi? Bazılarını pek çok kuş gözlemcisi de kolayca göremiyor ama seslerinden oralarda bir yerlerde olduğunu anlıyorlar. İşte bu nedenle senin de kuşların sesini duyabilmen ve tanıyabilmen için sayfalara karekodlar yerleştirdik. Bu karekodları akıllı cihazınıza okutarak o sayfada gördüğün kuşun sesini sen de duyabileceksin.

Her sayfada bu kitapçığın küçük bir resmini de göreceksin. Bu kitapçık resimlerinin yanında da o sayfada tanıtılan kuşun gölgesinin resmi var. Böylece o kuşun elindeki kitapçıktan ne kadar büyük ya da ne kadar küçük olduğunu anlayacaksın.

Ebabil

Ebabilleri, yazın yerleşim yerlerinde bolca görebilirsin. Onları görmek için özellikle akşamüstleri gökyüzüne bakmalısın. Gruplar hâlinde birbirlerini takip ederek hızla uçarlar. Bir yandan da sürekli çığlık atar gibi öterler.

Uçarken uyuyabilirler.

Soluk renk
boğaz

Uzun, sivri uçlu, ince
ve kavisli kanatlar

Koyu renk
gövde

Kısa, çatallı
kuyruk

Uçarken yakaladıkları
böceklerle beslenirler.

Kayalıklardaki ve binalardaki
oyuklara yuva yaparlar.

Kır Kırangıcı

Kır kırangıcılarını su kaynakları çevresindeki yerleşim yerlerinde ve açık alanlarda görebilirsin. Onları, su içmek için suya çok yakın uçarken de fark edebilirsin. Bir yudum su alıp tekrar yükselirler.

Uçarken yakaladıkları böceklerle beslenirler.

Mavimsi baş ve göğüs bandı

Koyu kırmızı boğaz ve alın

Mavimsi siyah üst taraf

Krem rengi alt taraf

Uzun çatallı kuyruk

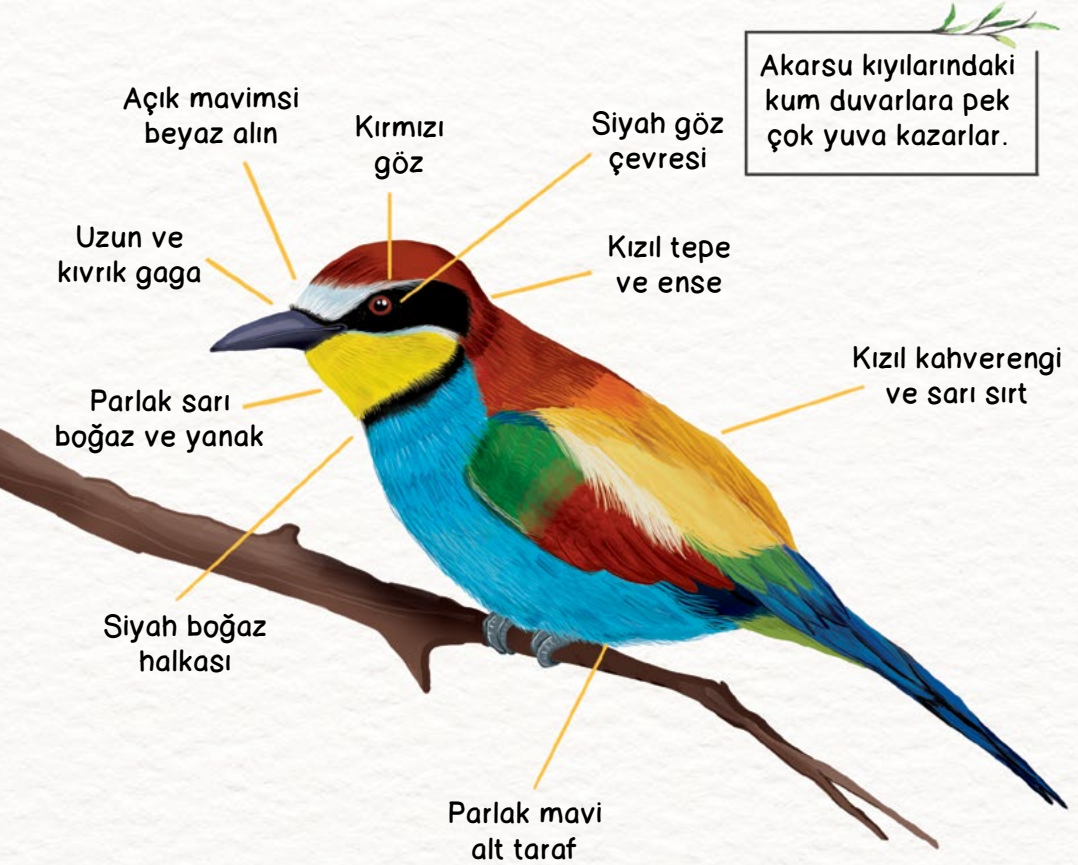

Çanak şeklindeki yuvalarını binaların duvar ve tavan birleşimlerine yaparlar. Aniden yön değiştirerek hızla uçarlar. Sık sık elektrik tellerine konarlar.

Arı Kuşu

Arı kuşları genelde akarsu çevrelerinde yaşar. Böceklerin peşinde uçarak onları yakalamaya çalışırlar. Onları, yakaladıkları böcekleri gagalarında tutarken bir yere konmuş hâlde görebilirsin. Canlı renklerinden ve kuyruklarının ortasındaki uzun ve sivri tüylerden kolayca tanırırsın.

Arı, yusufçuk, kelebek gibi böceklerle beslenirler.

Gökkuzgun

Gökkuzgunları park, bahçe, seyrek ağaçlıklar, tarım alanları ve orman kenarlarında görebilirsin. Parlak turkuaz ve mavi renklerde bir küçük karga gibidir. Konduğunda kısil sırtı, uçarken mavi kanatları dikkat çeker. Sıklıkla elektrik tellerinin üzerine konarlar.

Böcekler, sürüngenler ve kurbağalarla beslenirler.

Kalın ve koyu renk gaga

Kızıl kahverengi sırt

Lacivert omuz

Turkuaz baş, alt kısım ve kanatlar

Ağaçlardaki deliklere ve kayalardaki yarıklara yuva yaparlar.

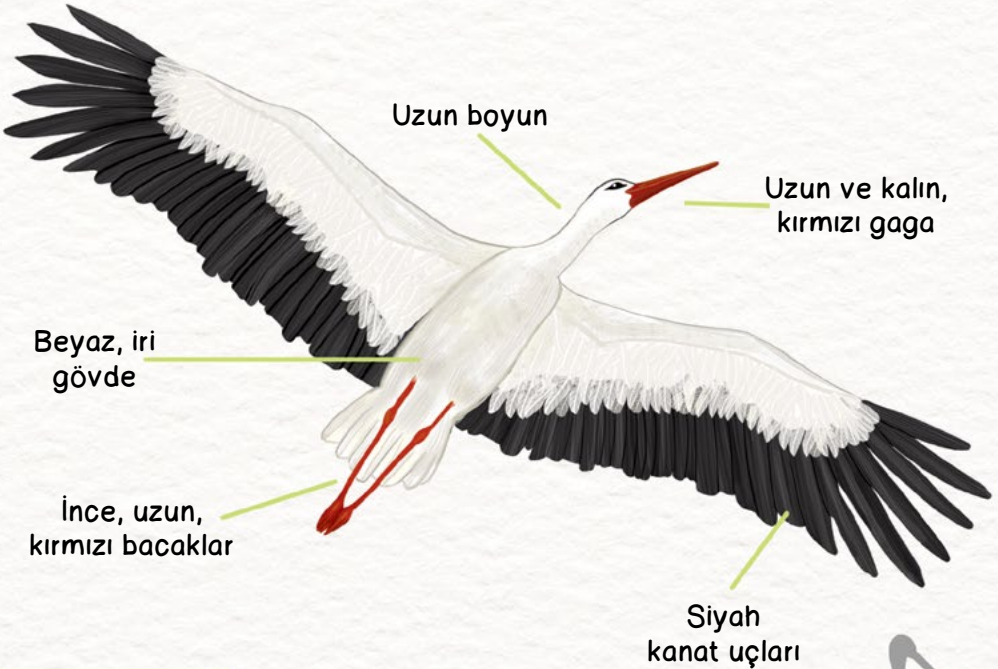

Leylek

Leylekler genelde sulak alanların çevresinde yaşar. Az ağaçlı büyük ovalarda, sulak tarım arazilerinde, sığ sulu göllerde, akarsu ve deniz kenarlarında onları görebilirsin. Ötmezler ama gagalarını açıp kapatarak “tak tak” sesleri çıkarırlar.

Çatılara, bacalara, direk tepelerine ve ağaçlara büyük yuvalar yaparlar. Onları bu yuvalarda otururken de görebilirsin.

Fare, kurbağa, kertenkele, yılan gibi hayvanlarla beslenirler.

Leylekler sık sık çamurlu sularda gezinir. Bu nedenle bacaklarının rengi genelde kirli beyaz gibi görünür. Oysa bacakları kırmızıdır!

Karabaşlı Kiraz Kuşu

Karabaşlı kiraz kuşlarını tarlalarda, bozkırlarda, meyve bahçelerinde ve çalılıklarda görebilirsin. Erkeğini canlı renkleri nedeniyle kolayca tanıyabilirsin ama diğisinin renkleri soluktur.

İşte bir dişi karabaşlı kiraz kuşu!

Siyah baş

Kızıl kahverengi
sırt

Sarı boğaz
ve göğüs

Uzun kuyruk

Genellikle kısa boylu bitkilerin gövdelerine yuva yaparlar.

Tohumlar ve böceklerle beslenirler.

Kızıl Sırtlı Örümcek Kuşu

Kızıl sırtlı örümcek kuşları çitlere konmayı sever. Onları çalılıklarda, açık alanlarda, parklarda ve bahçelerde görebilirsin. Başka kuşların ötüşünü taklit edebilirler. Erkeğini canlı renklerinden kolayca tanırısın ama dişisi soluk renklidir.

Ağaçlara ve çalılara
yuva yaparlar.

Böceklerle
beslenirler.

Gri baş

Siyah göz
çevresi

Kızıl sırt

Beyaz - uçuk pembe
göğüs ve karın

Bu bir dişi kızıl sırtlı
örümcek kuşu!

Bölböl

Bölböller yaprak döken ormanlarda, çalılıklarda, bahçeler de ve akarsu kenarlarında yaşar ama ötüşleriyle ün salmış bu kuşları görmek biraz zordur. Çünkü çok iyi saklanırlar. Genelde çalıların içine kaçarken görünen kuyruk renkleriyle tanınırlar. Çoğu kuştan farklı olarak hem gündüz hem de gece öterler.

Böğürtlen ve ısırgan gibi bitkilerin dibine ve yere yuva yaparlar.

Kahverengi
sırt

Kızıl kuyruk

Boz renkli
karın

Böcekler, solucanlar,
küçük taneli meyveler
ve tohumlarla
beslenirler.

Delice Doğan

Delice doğanları ağaçlıklı açık alanlarda, korularda, park ve bahçelerdeki yüksek ağaçlarda, kıyılarda görebilirsin. Çok iyi ve hızlı uçarlar. Güçlü ve sürekli kanat çırpırlar. Kanat şekilleri ve havadaki hareketlilikleriyle ebabilere benzerler.

Kendi yuvalarını yapmak yerine genellikle ağaçlardaki eski karga yuvalarını kullanırlar.

Kalın, siyah bıyık ve maske

Beyaz yanak ve boğaz

Boyuna, siyah kalın çizgiler

Beyazımsı alt taraf

Kızıl kuyruk altı ve paçalar

Uzun, sivri kanatlar

Kısa, kare uçlu kuyruk

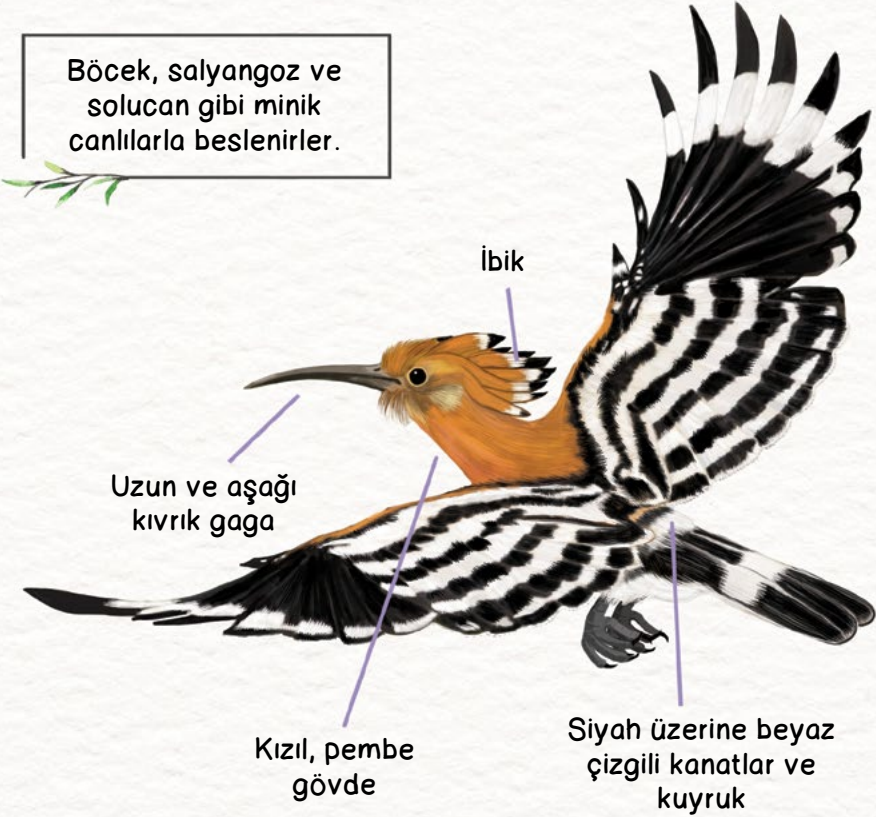

Yusufçuk gibi iri böcekler ve uçan küçük kuşlar, bazen de küçük yarasalarla beslenirler.

İbibik

İbibikleri ağaçlı ya da otluk düzlükler, tarlalar, meyve bahçeleri, bağ ve bahçelerde görebilirsin. Başlarının üzerinde, uzun tüylerden oluşan ibikleri vardır. İbiklerini genelde kapalı tutarlar ama bir yere konduklarında yelpaze gibi açarlar. Uçuş şekli ve kanat desenleri nedeniyle uçarlarken dev birer kelebek gibi görünürler.

Böcek, salyangoz ve solucan gibi minik canlılarla beslenirler.

Ağaçlar, kayalar ve binalardaki oyuk ve kovuklarda yuva yaparlar.

Guguk

Guguklar ormanlar, bozkırlar, çalılıklar gibi pek çok yerde yaşar. Onları görmek de biraz zordur ama seslerinden yakınlarda bir yerlerde olduklarını anlayabilirsin. Çok gr ve belirgin sesleri vardır. Guguklu saatlerdeki kuşların sesi, gugukların tř gibidir.

Böcekler, rmcekler, salyangozlar ve ara sıra da meyvelerle beslenirler.

Parlak sarı göz halkası

Beyaz benekli kuyruk

Sivri uçlu kanatlar

Enine siyah çizgili göğüs ve karın

Yumurtalarını küçük tc kuşların yuvalarına bırakırlar. Guguk yavrularına bu diğerk kuşlar bakar.

Halkalı Küçük Cıvıbt

Halkalı küçük cıvıbtları kumlu ve çakıllı göl ve akarsu kıyılarında görebilirsin. Hareket etmedikçe görölmeleri zordur. Çünkü bulundukları ortamda çok güzel gizlenirler. Uçarken de öterler. Yarasa gibi kanat ırparlar.

Sarı
göz halkası

Beyaz
ince kaş

Böcekler
ve solucanlarla
beslenirler.

Siyah
maske

Siyah
göğüs kuşağı

Soluk sarı
bacaklar

akıllı göl ve akarsu
kıyılarında yere yuva
yaparlar.

Aşağıda bu kitapçıkta tanıttığımız 12 kuşun birer resmi var. Bu kuşları ülkemizin neredeyse her yerinde görebilirsin. Herhangi birini gördüğünde, buradaki resminin yanında bulunan kutucuğa bir "X" işareti koy. Böylece 12 kuştan hangilerini gördüğünü kaydetmiş olacaksın.

1. Ebabil ☐
2. Kır Kırlangıcı ☐
3. Arı Kuşu ☐
4. Gökkuzgun ☐
5. Leylek ☐
6. Karabaşlı Kiraz Kuşu ☐
7. Kızıl Sırtlı Örümcek Kuşu ☐
8. Bülbül ☐
9. Delice Doğan ☐
10. İbibik ☐
11. Guguk ☐
12. Halkalı Küçük Cılibit ☐

Meraklı
Minik

Meraklı
Minik

Meraklı
Minik

Meraklı
Minik

Meraklı
Minik

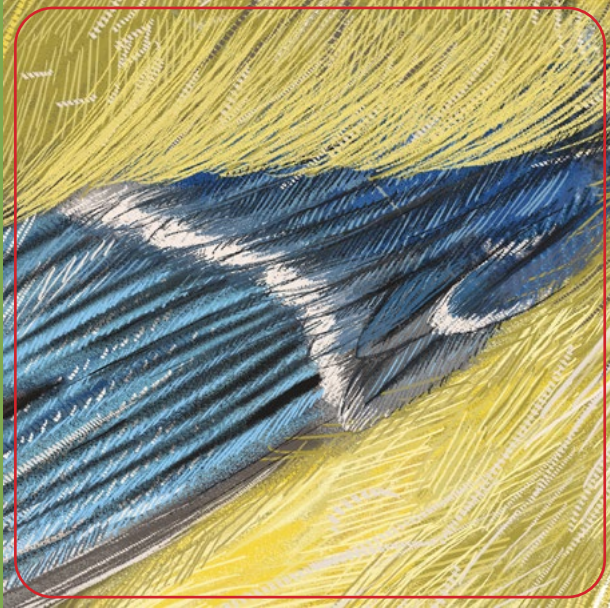
Meraklı
Minik

İbibik

**İzmir
yalıçapkını**

**Mavi
baştankara**

Meraklı
Minik

Meraklı
Minik

Meraklı
Minik

Meraklı
Minik

Meraklı
Minik

Meraklı
Minik

Gökkuşgun

Şakrak

Saka

Meraklı
Minik

Meraklı
Minik

Meraklı
Minik

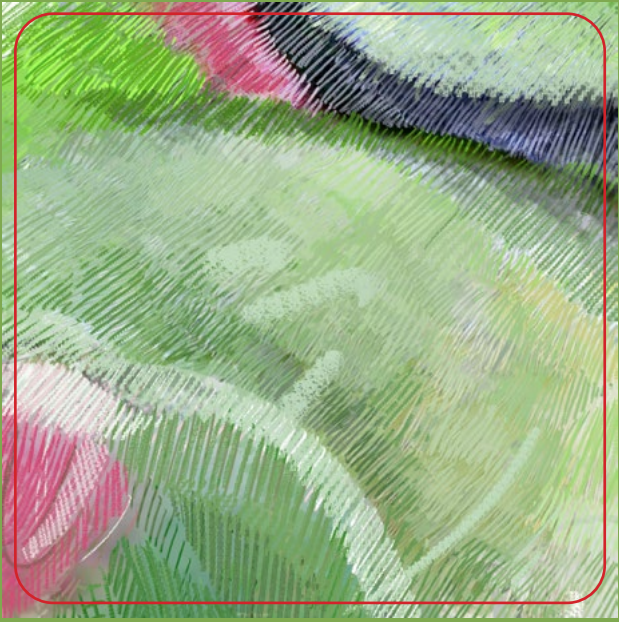
Meraklı
Minik

Meraklı
Minik

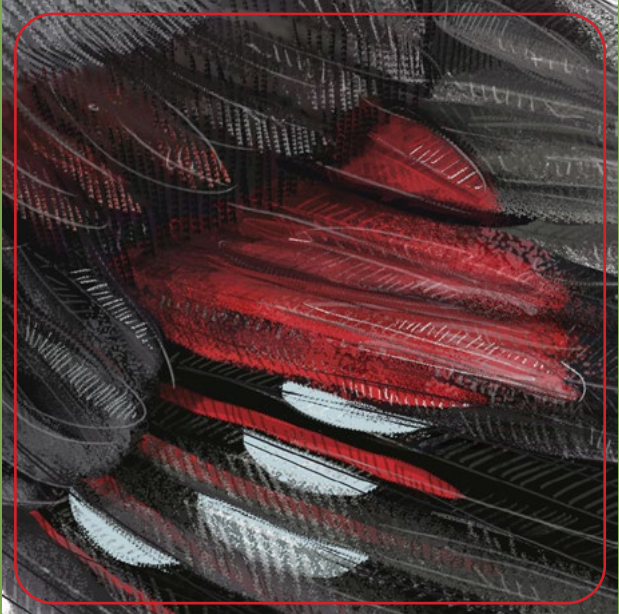
Meraklı
Minik

Arı kuşu

**İskender
papağanı**

**Duvar
tırmaşıkkuşu**

Meraklı Minik dergisi, Mayıs 2024 sayısının ekidir.

Kart Kutusunun Yapılışı

Kutuyu kartondan ayırın. Üzerindeki yarım daire şeklinde kesikli bölümü parmağınızla hafifçe bastırarak açın. Kutuyu tüm kat yerlerinden arkaya katlayın. Beyaz kulakçıklarına yapıştırıcı sürün. Kulakçıkları, karşılarına denk gelen alanların arka yüzüne yapıştırın. Kutunuz hazır. Dergimizin ekindeki kartları bu kutuya koyabilirsiniz.

Dergimizin 7. sayfasında
kullanılacak çıkartmalar

Arı Kuşu Maskesi - 1

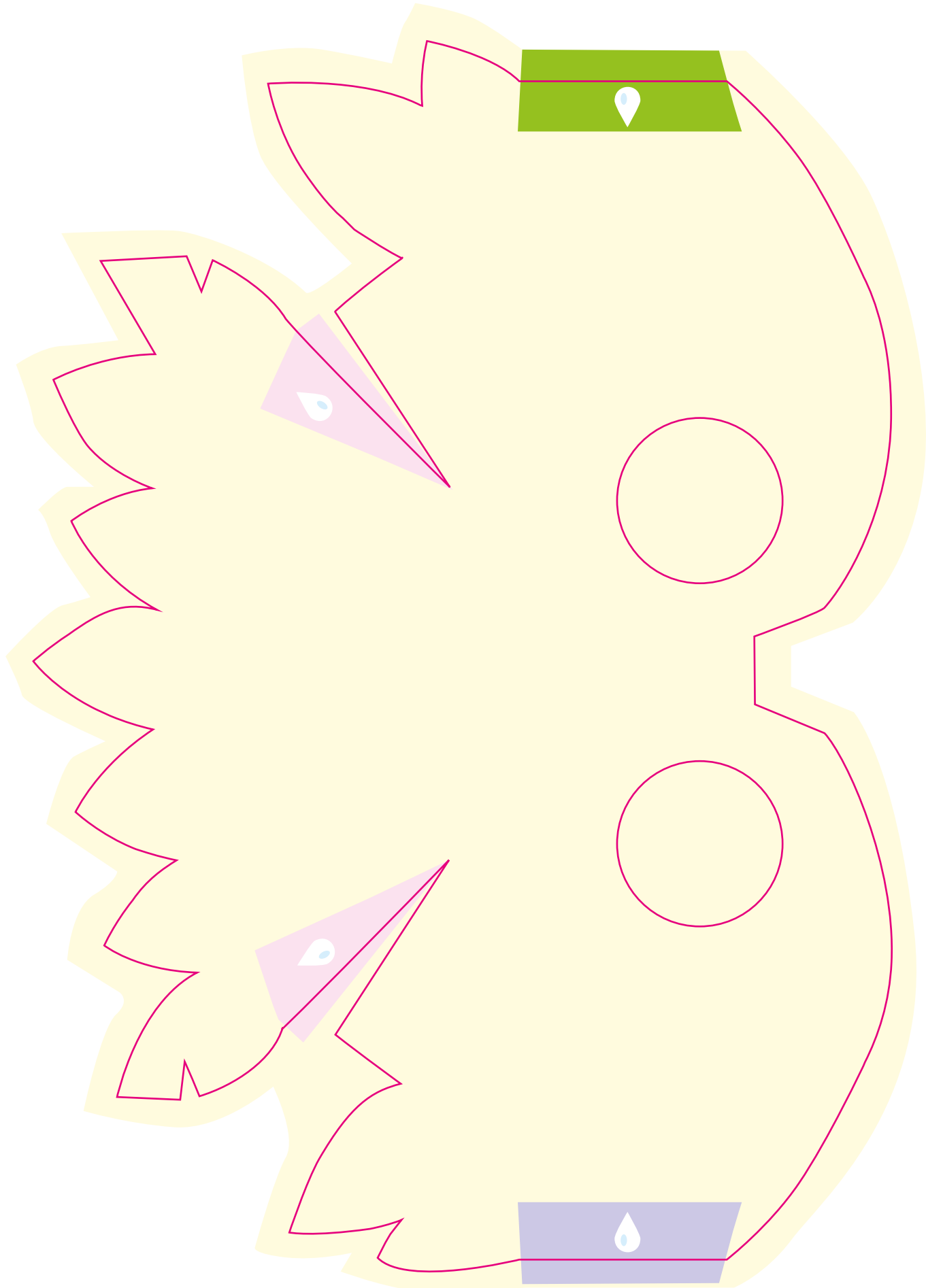
Meraklı Minik dergisi,
Mayıs 2024 sayısının ekidir.

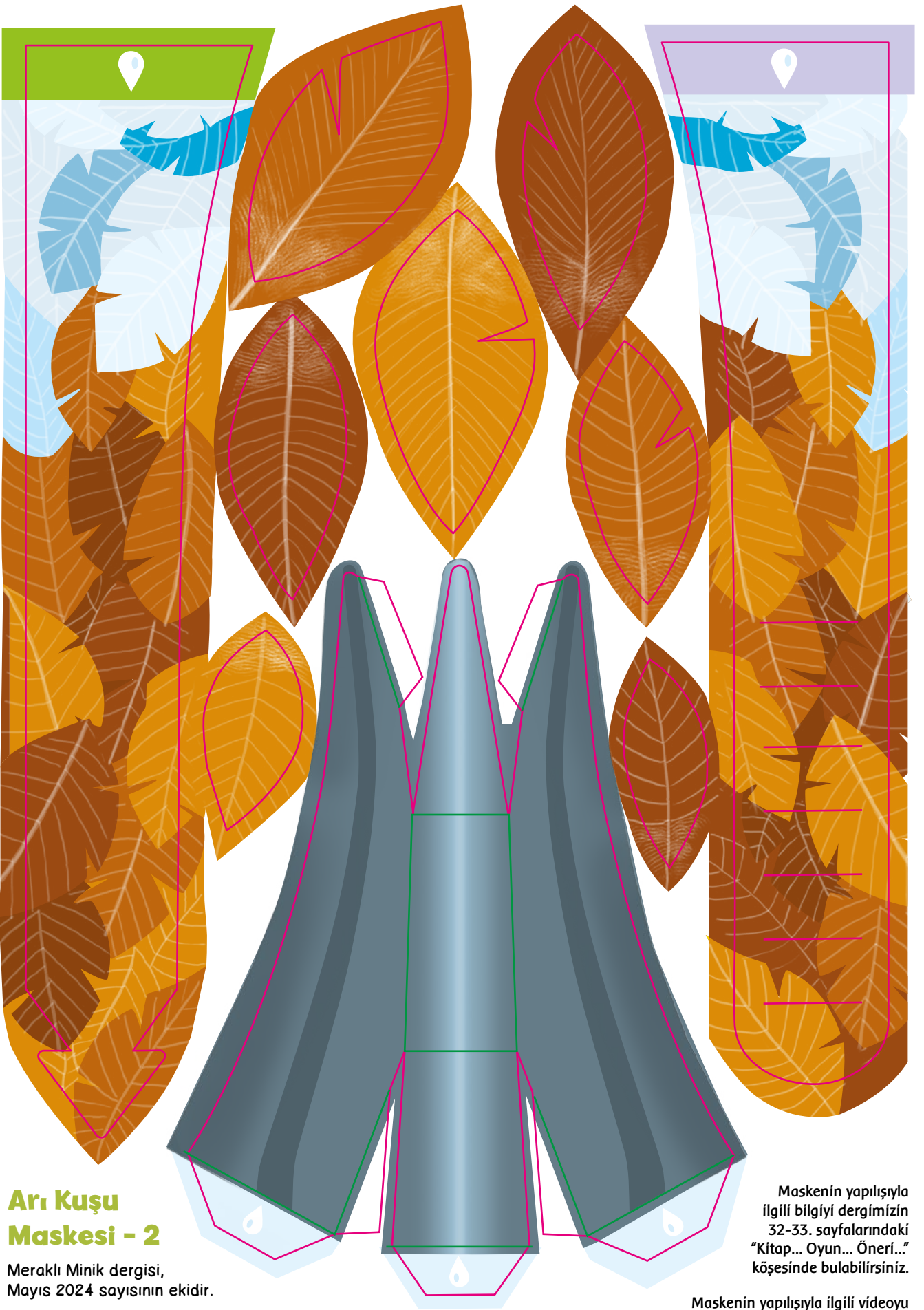
Kübra Kara
Çizim: Pınar Büyükg ral

Maskenin yapılışıyla
ilgili bilgiyi dergimizin
32-33. sayfalarındaki
"Kitap... Oyun... Öneri..."
köşesinde bulabilirsiniz.

Maskenin yapılışıyla ilgili videoyu
Meraklı Minik Instagram hesabımızdan
(@tubitakmerakliminik) izleyebilirsiniz.

Arı Kuşu Maskesi - 2

Meraklı Minik dergisi,
Mayıs 2024 sayısının ekidir.

Kübra Kara
Çizim: Pınar Büyükgöral

Maskenin yapılışıyla
ilgili bilgiyi dergimizin
32-33. sayfalarındaki
"Kitap... Oyun... Öneri..."
köşesinde bulabilirsiniz.

Maskenin yapılışıyla ilgili videoyu
Meraklı Minik Instagram hesabımızdan
(@tubitakmerakliminik) izleyebilirsiniz.

